

ΒΙΒΛΙΑ ΣΤΗ ΦΩΤΙΑ

-Καλημέρα παιδιά! Με τη Μαρία πήγαμε χθες στη βιβλιοθήκη του Πανεπιστημίου. Ψάξαμε στοιχεία για την πολιτική ζωή στην Ελλάδα λίγο πριν τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο.
-Και δείτε τι βρήκαμε. Διαβάστε το κείμενο.

Σ' ένα απόκομμα εφημερίδας τυπωμένης στις 16 Αυγούστου 1937 διαβάζουμε:

Η εθνική φοιτητική νεολαία Πειραιώς προβαίνουσα* εις την εξαφάνισιν δια πυρός* ολοκλήρου σειράς κομμουνιστικών εντύπων την προσεχίν * Κυριακήν. και ώραν 8μ.μ. και εν τη πλατεία Πασαλιμανίου Πειραιώς προσκαλεί άπαντας τους εθνικόφρονες νέους, όπως προσέλθουν εν τη πλατεία Τερψιθέας 7 μ.μ. ίνα* εν σώματι μεταθούν και συμμετάσχουν εις την τελετήν.

*προβαίνουσα=προχωρώντας.

*δια πυρός=με φωτιά.

*προσεχίν=επόμενην.

*ίνα = για να.

*εν σώματι = όλοι μαζί.

Σπ. Λιναρδάτου, *Η 4η Αυγούστου*, σ. 74,
Εκδ. Θεμέλιο, Αθήνα 1966.

-Γιατί έκαιγαν τα βιβλία, Αλεξάνδρα;
-Βρήκαμε στη βιβλιοθήκη τον Μάρκο, έναν ιστορικό και μας είπε, ότι δεν συμφωνούσαν με αυτά που οι συγγραφείς έγραφαν.
-Γιατί;
-Μα να! Μόλις έφτασε ο Μάρκος.
-Α! Μα ήταν επόμενο, παιδιά, να καίνε τα βιβλία. Ακούστε γιατί.

Περίπου δέκα χρόνια νωρίτερα στην Ευρώπη είχε ξεσπάσει οικονομική κρίση. Τα δημοκρατικά καθεστάτα δεν μπόρεσαν να την αντιμετωπίσουν. Έτσι, γύρω στις αρχές της δεκαετίας του 1930, ο φασισμός επικράτησε στην Ιταλία με τον Μπενίτο Μουσολίνι και ο ναζισμός στην Γερμανία με τον Αδόλφο Χίτλερ. Ήταν καθεστώτα που στερούσαν την ελευθερία των πολιτών. Καταπατούσαν τα ανθρώπινα δικαιώματα.

Αριστερά ο Μπενίτο Μουσολίνι και δεξιά ο Αδόλφος Χίτλερ.

-Και η Ελλάδα ποια σχέση είχε με
όλ' αυτά;

Ο Ιωάννης Μεταξάς
σε φωτογραφία της εποχής.

Ο Ι. Μεταξάς και ο Γεώργιος Β΄:
Οι δυο πρωταγωνιστές
της Δικτατορίας της 4ης Αυγούστου.

-Για πείτε μου τώρα, κατά τη γνώμη
σας, ο Ι. Μεταξάς ή ο βασιλιάς
Γεώργιος θα βοηθούσε
περισσότερο τη χώρα;
-Τι γινόταν όμως μέσα στη χώρα;
Πώς κυβέρνησε ο Ι. Μεταξάς;

*Η Ελλάδα επηρεάστηκε από τις εξελίξεις αυτές.
Ο Ιωάννης Μεταξάς πήρε ένα σημαντικό αριθμό ψήφων
στις εκλογές στις 9 Ιουνίου 1935. Τα κόμματα όμως, που
πήραν τις περισσότερες ψήφους, διαφωνούσαν συνεχώς
και δεν μπορούσαν να κάνουν κυβέρνηση. Έτσι
ο Μεταξάς έγινε πρωθυπουργός και στις 4 Αυγούστου
1936, επέβαλλε δικτατορία.*

*Η Αγγλία προσπάθησε να εξασφαλίσει την κυριαρχία της
στην Ανατολική Μεσόγειο. Σ' αυτό βοήθησε και
ο βασιλιάς Γεώργιος. Ήταν αγγλόφιλος και ο Μεταξάς,
αν και γερμανόφιλος, ήταν αφοσιωμένος σ' αυτόν.*

Τα αγγλόφιλα αισθήματα του βασιλιά Γεωργίου του Β΄

... Όσον παρήρχοντο τα έτη... και όσον η ανάγνωσις
και η παρατήρησις του απεκάλυπτον το μεγαλείον του
αγγλικού πολιτισμού, η αγάπη του Γεωργίου του Β΄
προς τη χώραν εκείνην, έμελλε να λάβη μεγαλύτερας
διαστάσεις και να γίνει εις το τέλος εν από τα
σοβαρώτερα συστατικά του χαρακτήρος του κατά την
ώριμον ηλικίαν.

Παν. Πιπινέλη, *Γεώργιος Β΄*, σ. 68, Στέγη του Βιβλίου,
Αθήνα 1957

Τα φιλοβασιλικά αισθήματα του Ιωάννη Μεταξά

...Είμαι στρατιώτης και ευγενής και θέτω εις την
υπηρεσία του Βασιλέως μου το ζήφος μου... Μου είναι
αδιάφορον αν ο Βασιλεύς είναι καλός ή κακός,
επιβλαβής ή ωφέλιμος. Δεν εξετάζω αν αι πράξεις του
προξενούν καλόν ή κακόν εις το έθνος.
Τον ακολουθώ τυφλώς εις ό,τι θέλει. Η θέλπισις του
είναι δι' εμέ νόμος...Ανήκω εις την αριστοκρατίαν
εκείνην ήτις επολέμησεν ήδη υπέρ του Κράτους πολύ
πριν ή γεννηθή η νέα Ελλάς.

Ιωάννη Μεταξά, *Το προσωπικό μου Ημερολόγιο*, τομ. 2ος,
σ. 461, Γκοβόστης, Αθήνα x.x.

Νέες παρελαύνουν στο κέντρο της Αθήνας.

-Ας δούμε και αυτές τις φωτογραφίες. Σκεφτείτε αν θέλετε, ποια θα μπορούσε να ήταν η σχέση της νεολαίας με τον Ι. Μεταξά; Γιατί νομίζετε ότι ο Ι. Μεταξάς ήθελε να έχει μια αφοσιωμένη νεολαία;
-Οι άνθρωποι δηλαδή δεν ήταν ευχαριστημένοι;
-Πώς μπορούσαν να είναι; Δεν είχαν ελευθερία και φοβόταν πολύ.

Μέλη της Ε.Ο.Ν. χαιρετούν φασιστικά.

Ο Ι. Μεταξάς μιμήθηκε το Γ' Ράιχ του Χίτλερ. Κήρυξε τον Τρίτο Ελληνικό Πολιτισμό. Πολύ γρήγορα κατάργησε οποιαδήποτε αντιπολίτευση υπήρχε. Υποχρέωσε τους νέους να μπουν στην Εθνική Οργάνωση Νεολαίας (Ε.Ο.Ν.).

Αν βέβαια συγκρίνει κανείς τη δικτατορία του Ι.Μεταξά στην Ελλάδα με τα άλλα ολοκληρωτικά καθεστώτα του 20ού αιώνα, θα διαπιστώσει ότι οι μέθοδοι που χρησιμοποιούσε δεν ήταν πάρα πολύ σκληρές. Δημιούργησε όμως ένα κλίμα φόβου. Ο τύπος έγραφε και το ραδιόφωνο μετέδιδε μόνο ό,τι ήθελε ο Ι.Μεταξάς. Οι υπάλληλοι και οι αγρότες βρίσκονταν σε κακή κατάσταση. Ένα μεγάλο μέρος του πληθυσμού δεν τρεφόταν ικανοποιητικά. Αντίθετα, το μεγάλο κεφάλαιο μεγάλωνε όλο και πιο πολύ, ιδιαίτερα το ξένο. Ο Ι.Μεταξάς δεν πίστευε ότι η Ελλάδα μπορούσε να αναπτύξει βαριά βιομηχανία. Θα ήταν πάντα χώρα γεωργική, εξαρτημένη από τις ισχυρές χώρες του εξωτερικού.

Ο Ι. Μεταξάς μιλάει στο Α' Συνέδριο της Ε.Ο.Ν.

-Ας παρατηρήσουμε τη φωτογραφία. Ποιο καθεστώς προσπάθησε να μιμηθεί ο Ι. Μεταξάς; Πώς φαίνεται αυτό στη φωτογραφία; Μπορούμε να βρούμε άλλα κοινά στοιχεία με τον φασισμό;

-Νομίζω, Μάρκο, ότι και η εξωτερική του εμφάνιση κάτι δηλώνει.

-Δεν έχεις άδικο Μαρία. Τι; Για να σκεφτούμε.

Ο Ιωάννης Μεταξάς δέχεται φασιστικό χαιρετισμό.

-Πρέπει να σας πω, όμως, κάτι ακόμη.

Ο Ι. Μεταξάς για να τηρήσει μια ισορροπία έμεινε ουδέτερος ανάμεσα στην Αγγλία και τη Γερμανία. Αυτό εξυπηρετούσε και τις δύο δυνάμεις. Παράλληλα βελτιώθηκαν οι σχέσεις Ελλάδας – Τουρκίας. Γενικότερα, η κυβέρνηση στράφηκε προς τις βαλκανικές χώρες. Όταν έγινε η ιταλική επίθεση κατά της Ελλάδας στις 28 Οκτωβρίου 1940, ο Ι. Μεταξάς ήταν πρωθυπουργός. Από τη θέση αυτή διεύθυνε τον αγώνα του έθνους ως το θάνατό του, στις 29 Ιανουαρίου 1941.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

Διαβάστε το βιβλίο της Άλκης Ζέη, *Το Καπλάνι της Βιτρίνας*, Κέδρος, Αθήνα 1980.

Για σκεφτείτε ποια βιβλία θα μπορούσαν να θεωρηθούν επικίνδυνα και γι' αυτό έπρεπε να καούν;